

ارتباط شما و شهید پاک‌نژاد، به چه زمانی برمی‌گردد؟

دکتر پاک‌نژاد را از دوره دبیرستان می‌شناسم. ایشان در آن زمان به یزد آمده بودند و طبابت می‌کردند، اما به علت قرابت نسبی که از طرف مادری با خانواده ایشان داشتیم، ما زودتر با هم آشنا شدیم. در واقع، ما قبل از ارتباط کاری یا استاد و شاگردی، رابطه فامیلی نزدیکی داشتیم.

پس حتما حرف‌های زیادی برای گفتن درباره شهید دارید؟

البته آن موقع خیلی جوان بودم و الآن چیز زیادی به ذهنم نمی‌رسد. به‌خصوص که ما معمولاً تابستان‌ها از شهر، خارج می‌شدیم و به روستا می‌رفتیم و طبعاً فاصله‌مان با دکتر بیشتر می‌شد؛ چون ایشان همیشه در یزد بودند. با این حال، خاطرات خوبی از شهید دارم. برای مثال، هر وقت یکی از افراد خانواده یا فامیل بیمار می‌شد، به اولین کسی که مراجعه می‌کردیم، دکتر پاک‌نژاد بود. ایشان هم با توجه و لطفی که به افراد فامیل داشتند، از هیچ‌گونه خدمت - اعم از درمان یا راهنمایی پزشکی - دریغ نمی‌کردند.

به نظر می‌رسد که بخشی از فعالیت‌های سیاسی آقای دکتر زیاد در افواه مطرح نمی‌شود و مردم بیشتر از فعالیت‌های اجتماعی و خیرمندان آن شهید خاطراتی نقل می‌کنند. آیا می‌توان گفت سایر فعالیت‌های ایشان که بخش سیاسی هم یکی از آنهاست، در بطن کارهای اجتماعی و خیرانه شکل می‌گرفته یا این که فعالیت‌های سیاسی ایشان پنهانی صورت می‌گرفته است و مردم از آن بی‌اطلاع بوده‌اند؟

به‌علاوه، مرحوم دکتر رمضان خانی و دکتر شاهی با آقای دکتر پاک‌نژاد همگام بودند و افراد بی‌بضاعت، به وسیله آن‌ها به افراد خیر معرفی می‌شدند و کمک‌ها به صورت دارو یا ریالی در بین‌شان تقسیم می‌شد.

فکر نمی‌کنم که این زمینه از فعالیت ایشان پنهانی بوده باشد. شهید سیدرضا پاک‌نژاد از یاران آیت‌الله صدوقی بودند و با آن بزرگوار همکاری داشتند و مورد عنایت خاص حضرت آیت‌الله قرار می‌گرفتند. با توجه به نفوذی که ایشان در ادارات و سازمان‌های دولتی داشتند و توجهی که رؤسای شهری به آن شهید بزرگوار می‌کردند، هر گونه گرفتاری‌ای که برای سایر یاران و هم‌زمان ایشان پیش می‌آمد، با کمک و حمایت شهید، برطرف می‌شد و درصدد رفع آن گرفتاری‌ها برمی‌آمدند. درحقیقت، دکتر یکی از عوامل بسیار مؤثر در این زمینه بودند. ایشان از جمله کسانی بودند که برای مبانی دینی فعالیت زیادی انجام می‌دادند. در مجالس قرائت و تفسیر قرآن و مجامع علمی حضور مستمر و فعال داشتند، قرآن می‌خواندند، گاهی آن را تفسیر می‌کردند و از حضرت آیت‌الله نیز کمک می‌گرفتند و در تفسیرها نظر ایشان را جویا می‌شدند. من هم در بعضی از مجالسی که در محضر آیت‌الله صدوقی تشکیل می‌شد، حضور داشتم.

از مبارزات شهید علیه بهائیت هم مطلع هستید؟

شهید پاک‌نژاد، جزء اولین کسانی بودند که به مبارزه با گروه‌های ضاله به‌خصوص بهائیت برخاستند و در این راه با کسانی که در نقاط مختلف ایران در این زمینه فعال بودند - مانند آقای مهندس سجادی - همکاری داشتند؛ همین‌طور سروان سلیمی که بعدها فرمانده نیروی هوایی جمهوری اسلامی شدند. شهید پاک‌نژاد آن‌ها را به یزد دعوت می‌کردند و جلسات سخنرانی جالب و مؤثری ترتیب می‌دادند که البته در راه آگاه‌کردن مردم نسبت به فعالیت‌ها و عقاید گروه‌های ضاله، موفقیت‌های خوبی کسب کردند. در همین رابطه گروهی نیز در یزد با ایشان همکاری می‌کردند که از انسان‌هایی صادق و با پشتکار زیاد تشکیل شده بود.

در مورد وساطت دکتر پاک‌نژاد در دستگاه‌های حاکمه آن زمان در جامعه شهری یزد مطالبی فرمودید. ممکن است در این‌باره بیشتر توضیح دهید؟

این که گفته می‌شود نیروهای امنیتی و عوامل رژیم شاه به علت آگاهی از محبوبیت دکتر پاک‌نژاد استفاده می‌کردند و از مردم می‌خواستند در یک روز خاص به خیابان‌ها نیایند یا چیزهایی شبیه به این، تا حدود زیادی درست است، چون ایشان هم مورد وثوق مردم بودند و هم مورد اطمینان سازمان‌های دولتی. در واقع شهید پاک‌نژاد به‌گونه‌ای متعادل‌کننده رفتار سیاسی در آن دوره بودند و سعی داشتند آرامش و امنیت مردم را تأمین کنند. بدیهی است، وقتی با درخواست ایشان شخصی را آزاد می‌کردند، در مقابل، درخواست هم داشته باشند. البته من از این رابطه اطلاع زیادی ندارم، چون زیاد با هم در تماس نبودیم. در واقع، بنده هم مشغله کاری خودم را داشتم و مشغول طبابت و معالجه

متعادل‌کننده رفتار سیاسی آن دوره بود...

گفت‌وشنود شاهد یاران با دکتر محمد صالحی
رئیس دانشکده پزشکی امام‌علی (ع)

• درآمد

دلایل محبوبیت شهید دکتر سیدرضا پاک‌نژاد، موضوعی است که کمتر به آن پرداخته شده است. خاطرات رنگارنگ و سیاه و سفید، چیزهایی بوده که تمام مصاحبه‌شونده‌ها بر آن تأکید داشته‌اند، اما تحلیل آن اتفاقات و رویدادها، یا اصلاً در میان نبوده یا کمتر بوده است. دکتر محمد صالحی، رئیس دانشکده پزشکی امام‌علی (ع)، هم با دکتر پاک‌نژاد همکار بوده و هم دوست و هم‌فکر و یقیناً برای تأمین هدف فوق‌گزینه خوبی به شمار می‌رود.

نشسته از راست: نفاول شهید سید رضا پاک نژاد

ایشان خیلی متعهد و کارداران بودند. از کارهای دکتر، مخاطرات زیادی به یاد دارم. به عنوان مثال، یادم است که بیشتر مراجعان ما از قشر کارگری بودند، بنابراین هر اتفاقی که می‌خواست بیفتد، مأموران اداره اطلاعات، قبل از همه به سراغ ما می‌آمدند. یکی از روزهای مهرماه ۱۳۵۷ بود که دکتر پاک‌نژاد خواستند مرا ببینند. وقتی به دفترشان مراجعه کردم، مأموران اداره اطلاعات را آن‌جا دیدم. آقای دکتر به من گفت: آقایان می‌گویند که ممکن است شلوغ شود، شما حواس‌تان باشد. من گفتم: ما چه کار می‌توانیم بکنیم؟ دکتر گفت: مسأله مهمی نیست، آقایان فقط می‌خواهند شلوغ نشود. من هم اعلام همکاری کردم. ولی آن روز را در دلهره به سر بردیم.

ما، به ضرورت حرفه پزشکی‌مان، با هم ارتباط زیادی داشتیم و همه مدت همکاری ما با یکدیگر به خاطره تبدیل شده است، خیلی اتفاق می‌افتاد که نظر یکدیگر را درباره یک بیمار بپرسیم. یادم می‌آید، یکبار، بیماری نزد من آمد که به دلیل اسهال، بدنش آب زیادی از دست داده بود. تشخیص من و با بود. وقتی نظر مشورتی دکتر پاک‌نژاد را خواستم، ایشان و با را تأیید کردند، همان‌موقع دکتر احساس خطر کردند و این مورد را به وزارت بهداشت و اداره بهداشت اطلاع دادند و کارشناسان بعد از تحقیق و بررسی، منشأ آن را در «بافت» پیدا کردند. نکته مهم دیگر، درباره رفتار حرفه‌ای دکتر پاک‌نژاد، این بود که بیماران مستمند با دست‌خط شهید به داروخانه دکتر رمضان‌خانی می‌رفتند و می‌توانستند داروهایشان را تهیه کنند.

به‌علاوه، مرحوم دکتر رمضان‌خانی و دکتر شاهی با آقای دکتر پاک‌نژاد همگام بودند و افراد بی‌بضاعت، به وسیله آن‌ها به افراد خیر معرفی می‌شدند و کمک‌ها به صورت دارو یا ریالی در بین‌شان تقسیم می‌شد. ■

خود شهید، بهترین کاندیدای یزد بودند و تبلیغات ما هم بر همین اساس بود.
دکتر، ستاد تبلیغاتی هم داشتند؟
خیر، ستاد انتخاباتی، به شکلی که امروزه معمول است، نداشتند.
اما مردم دعوت جامعه پزشکان را پذیرفتند و گفته‌های ما را درباره ایشان قبول کردند.
فعالیت و ارتباطات شما با دکتر به چه طریقی صورت می‌گرفت؟
من از روابط کاری و اجتماعی‌ام در اداره تأمین

آقای دکتر پاک‌نژاد دارای اخلاق بسیار خوب و صفات حسنه‌ای بودند. هم‌چنین روابط خوب اجتماعی دکتر با مردم و محیط کاری ایشان که در میان اقشار کم‌درآمد جامعه بود، در این ماندگاری بسیار تأثیر داشت. دکتر به این قشر از جامعه بسیار محبت می‌کردند و در بسیاری از موارد، مردم را به صورت رایگان درمان می‌کردند.

اجتماعی استفاده می‌کردم. پس از اتمام دوره سربازی به یزد بازگشتم و به خدمت دکتر پاک‌نژاد رسیدم. با ایشان درباره آینده شغلی و ادامه کارم در اداره بهداشت یا سازمان تأمین اجتماعی مشورت کردم، دکتر هم تأمین اجتماعی را توصیه کردند و گفتند با توجه به این‌که حدود ۶۰ درصد جامعه یزد، کارگر هستند، این‌جا بهتر می‌توانید به مردم خدمت کنید. من هم با توجه به علاقه‌ای که به خدمت به مردم داشتم، با آقای دکتر همکاری شدم و تا راه‌یابی ایشان به مجلس، در کنارشان بودم.
دکتر به لحاظ کاری چگونه عمل می‌کردند؟

بیماران بودم و زیاد فرصت دیدار نداشتیم، مگر در مواقع خاص مانند جلسات علمی و مذهبی که در خدمت‌شان بودم. در هر حال، احتمال این‌گونه مسائل هست و نمی‌توان منکر آن شد. ایشان با روش‌های خاصی که داشتند، به‌گونه‌ای عمل می‌کردند که به نفع انقلاب اسلامی باشد.

در ارتباط با شغل طبابت شهید پاک‌نژاد، راه‌یافتن ایشان به مجلس شورای اسلامی چه تأثیری بر جامعه پزشکی آن زمان در یزد داشت؟
جامعه پزشکی یزد، در آن زمان، از ایشان صددرصد حمایت کردند، چراکه دکتر همکار و دوست بسیار خوبی برای همه ما بودند. ما، تحت عنوان کانون پزشکان، هر ماه یک جلسه داشتیم و اشکالات علمی یکدیگر را رفع، و برای درمان بیماران که تشخیص بیماری آن‌ها دچار مشکل شده بود، مشورت می‌کردیم. همکاری و همگامی پزشکان با ایشان بسیار خوب بود و همگی با دکتر موافق بودند؛ این امر در راه‌یابی شهید به مجلس بسیار مؤثر واقع شد. در مقابل هم دکتر، فعالیت بسیار خوبی در مجلس شورای اسلامی داشتند و باعث شدند پزشکان بسیار زیادی به یزد بیایند، به‌طوری‌که در زمان ورود ایشان به مجلس، تعداد پزشکان یزد، بیش از ۲ نفر نبود، اما الان، تعداد پزشکان، حداقل ۱۷۰۰۰ نفر است. این اتفاق بر اثر زمینه‌هایی بود که دکتر ایجاد کرد و موجب شد یزد بیشتر مورد توجه قرار گیرد. در حال حاضر بخش پزشکی و درمانی یزد، جزء اولین‌هاست. همه این‌ها به‌خاطر فعالیت‌های دکتر پاک‌نژاد بوده و الحمدلله نتایج خوبی به بار آورده است که استان‌های هم‌جوار هم از آن استفاده می‌کنند.

کانون پزشکان یک تشکل علمی بود؟
یک تجزیم خاص پزشکان بود که به علت بُعد مسافت، هر ماه یک‌بار تشکیل می‌شد و فرصتی بود که پزشکان با یکدیگر ملاقات و از دانسته‌های علمی هم استفاده کنند.

به‌غیر از آقای دکتر، پزشکان خیر دیگری هم در یزد بوده‌اند. به نظر شما چرا یاد و خاطره شهید پاک‌نژاد بیشتر از دیگران در ذهن مردم مانده است؟

آقای دکتر پاک‌نژاد دارای اخلاق بسیار خوب و صفات حسنه‌ای بودند. هم‌چنین روابط خوب اجتماعی دکتر با مردم و محیط کاری ایشان که در میان اقشار کم‌درآمد جامعه بود، در این ماندگاری بسیار تأثیر داشت. دکتر به این قشر از جامعه بسیار محبت می‌کردند و در بسیاری از موارد، مردم را به صورت رایگان درمان می‌کردند. هم‌چنین دکتر با هزینه خودشان و افراد خیری که مورد اعتمادشان بودند، به این افراد کمک مالی می‌کردند، این مسائل یکی از دلایلی بود که ایشان با رأی بالایی وارد مجلس شدند.

آیا از دوران انتخابات مجلس و فعالیت‌های شهید پاک‌نژاد خاطره‌ای دارید؟

من هم جزء کسانی بودم که در آن مدت به دکتر خدمت می‌کردم و برای‌شان تبلیغات می‌کردم. اعتقاد داشتم که ایشان باید به مجلس بروند، چون